

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 48.

Lýsingarprisur fyri petitreglur: 30 øyr. á forsiðuni,
20 øyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fest
avsláttur í prísinum.

Tirsdag hin 2. decembir 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum
og skrivstovu. Telf. 143.

4. árg.

ÚT FRÁ TEIRRI ÁSKOD-
AN, at frigering arbeið-
aranna skal vera teirra egna
verk, hevur javnaðarstevnan
hala sær spor víða um allan
heim. Í smáum bólkum hava
arbeiðarar fylkt fyrri at verja
sín skerda rætt í fyrsta umfari.
Og fyrri at vinna sær meiri og
størri menniskjarettindi, hevur
verið arbeitt innanbólks fyrri
hugsjónum og málum, ið miðja
fmóti at frigera hitt arbeiðandi
fólki frá teim nívandi korum,
sum samfelagið býður teim.

Manga staðni eru nú teir fyrstu
smáu bólkur, ið tóku upp starvið
at frigera hitt arbeiðandi fólki,
vaksni til stórar mannamúgvir,
ið ferð eftir ferð alment gera
sín ávirkan guldandi, ikki bert
á fundum og í blóðum, men
eisini á heimingi og í verðins-
parlamentunum hava krav ar-
beiðaraflokkanna ljóða hvøllari
og hvøllari á hvørjum ári.

Tað er undrunnarvert, hvønn
ávøkstur ársni javnaðarmanna
í teim ymisku londunum hevur
borið, og tað er vert at gáa eftir
hjá øllum teim javnaðarhugaðu
samfelagsborgarum, ið enn starv-
ast í tí smáa, enn standa fylktir
í smáum bólkum, fylktir um
mál rettlivisins — mál javn-
aðarmanna.

Eitt hitt størsta tiltakið, ið
fram hevur verið borið av javn-
aðarmonnum í norðurlondum
— ja, tað finnst valla síðstykki
í heiminum — eru tey stóru
fjølbroyttu lógaruppskotini, sum
Steincke, ráðharri, nú í vetur
hevur sett fram á danska ríkis-
deg. Vit hava her í blaðnum
prentað eitt úrdrag úr røðu ráð-
harrans, tá ið hann framlegði
uppskotini til lóg. Øll, ið lisið
hava fyndarroðu ráðharrans,
samanborið við tey týðningar-
mál, hann hevur sett lógarupp-
skot fram um, mega ásaðnað,
at her er framlagt eitt stórverk.

Tá ið borið verður saman við,
hvat ið av slíkum lógum eru
framdar herheima í Føroyum,
so kann ein við góðari grund
gerast skoltsettur. Tí væl hevur
tað ikki verið okkara sterka
síða at framt socialar lógir her
í Føroyum, men tá ið ein sær,
hvat Steincke hevur stilla upp
av slíkum almannagagnligum
málum, so má bæði hann, ið
annars er fmóti socialum lógum,
og hann, ið sintur er at fremja
slíkar lógir, eisini herheima,
viðganga, at vit eru langt, langt
aftaná.

Undantikið sjúkrakassalógir-
nar og lóg um vanlukku trygg-
ing, er eingin av teimum soci-
alu lógunum, ið mangastaðni
um heimin hava notið frama,
sloppin heilskað gjögnum
skírnareldin, Føroya Løgting.

VIDUR

P_F HAVNAR TIMBURHANDIL

Aftur er nógd av
besta svenska
— viði —
at fáa til hamp-
uligar prísir.

„SORGARBOÐ“

„Kvindelige Kunstneres Samfund“, Keymannahavn, hevur hildið stóra mynda-
framsýning stutt síðani. Omanfyrirstandandi mynd er málað av Olgu Laus, og av-
myndar eina familju, ið hevur fingið bræv við sorgarboðum.

Seinasta ár høvdu javnaðar-
menn á Løgtingi frammí upp-
skot um at fremja lógina um
ellisrentu í einum búnað, sum
væl hóskaði Føroyum og Fø-
royingum. Men uppskotið fekk
ikki byr til at vinna nakrar
sømdir, og har var eitt av
hvørjum hjá javnaðarmonnum
at gera: æntin at lata meira-
lutin — báðir teir størstu flokk-
arnar — drepa uppskotið, ella
goyma málið til næsta árs og
senda tað til sóknarstýrini til
ummælis. Vit valdu tí hitt seinra.

Men sjálvt um tað ikki eydn-
ast at fáa uppskot javnaðar-
manna um ellisrentu frama í
nestu tingsetu, so vil altíð
ársni javnaðarmanna ganga ta
leið, at gera samfelagsborgarum
korini so livilig og rfmilig sum
møguligt, og ræður tí ikki minst
um at lífga tey gomlu, ið vorðin
eru orkulitil.

Vore Fiskeres Frimandskaar.

Nogle Bemærkninger til nærmere Belysning af Fiskernes øko-
nomiske Stilling i Anledning af den Diskussion, der har været
ført i Pressen og andre Steder ang. Folketingsmand Hans
Nielsens Udtalelser ved Finanslovdebatten.

Bøs Indignation.

Spe over dem, der vil Folket
til Livs,
vil kue og knægte dets Mod.
(Edv. Soderberg).

»Intet Dyr er saa rasende som
en Bourgeois, man tager paa
Pengepengen!« Der skulde Mod
til i sin Tid at forme ovenfor
citerede Ord, men det var ogsaa
selve Georg Brandes, der afleve-
rede dem til sin Samtid. Tideh
viser sig ikke i den Henseende
at være ret meget forandret
siden da. Der skal sandelig Mod
til at kritisere færøske Køb-
mænd, at domme efter den In-
dignation som Hans Nielsens

Udtalelser har vakt blandt vore
hjemlige Storkøbmand. Vel har
Hans Nielsen ikke direkte taget
paa Pengepengen, men derimod
vist sig som Talsmand for Fisk-
ernes økonomiske Oprensning,
hvilket jo ogsaa skulde gavne
vore Købmænd.

De to merchantile Venner,
Chr. Holm Jacobsen og J. F.
Kjølbro, henholdsvis Thorshavn
— Klaksvig, giver Sandheden af
Georg Brandes' Ord uomstøde-
lige Beviser. Begge er de enige
om at slaa Hans Nielsens Paa-
stande til Jorden, ved at haand-
hæve den færøske Fiskers Fri-
mandskaar. Denne af de to
Herrer paastaade »Frihed« er

Tandlæge BREND
traffes 11—5. Telf. 114.

Allir føroyskir fiskimenn brúka nú
v. Toor's
halendsku oljulaðir.

en gammelkendt Frase inden
de borgerlige Anskuelse. Holm
Jacobsen og Kjølbro ved meget
godt, at det slet ikke staa Fisk-
erne frit, hos hvem de handler.
Personlig Tvang er der ingen
Brug for, det skal nok Gælds-
posten klare. Da det hos Fær-
inger, i Lighed med Englende-
ren, hedder: »My house is my
castle,« skal der meget til for
at Fiskeren opgiver sit Hus,
Friheden til at bestemme, om
man vil gaa konkurs eller ved-
blivende være samme Mands
Udbytningsobjekt, er meget lidt
bevendt.

Det kedelige ved de to Her-
rers Fremstilling af de virkelige
Forhold er, at de holder sig til
de lokale Pladser, Thorshavn—
Klaksvig, da man ved, at For-
holdene i nævnte to Pladser er
en Del forskellige fra mange
øvrige. D'Hr. henviser til Fisk-
ernes lovlige Kontrakt. Fisker-
nes Krav er langt mere vidt-
gaaende end de, som forefindes
i Kontrakten. Fiskerne er saa-
ledes slet ikke tilfredse med de
Indrømmelser, de har opnaaet;
men paa Grund af Tryk fra
Redernes Side var de nødt til
at antage Kontrakten — foreløbig.
At de færøske Fiskere er godt
organiseret, er ikke at takke
Rederne for, da de jo hellere
saa dem det foruden. At Fisk-
erne selv kontrollerer Prisen,
turde være Løgn; de bestemmer
den i hvert Tilfælde ikke. Iøv-
rigt tjener Fiskernes Organisa-
tion ikke til Sammenligning med
andre Landes Arbejder-, Fag-
og Erhvervsorganisationer, og
har saaledes ikke Indflydelse
paa Priser, Køb og Salg.

Det er meget muligt, at Be-
folkningen i Klaksvig og Fugle-
fjord er glade for Kontrolmon-
terne; men naar man erfarer,
at Kontrolmonterne virker paa
samme Maade som de Papirs-
penge — Lønsedler — der cir-
kulerer rundt om i Bygderne,
maa denne Glæde vel være dem
undt af Købmændene. At Kon-
trolmonterne betyder saa meget
i Husholdningsøkonomien, er
yderst tvivlsomt, da man lige-
saagodt kan ove Sparsommelig-
hed med Papirpenge saavel som
med Blikpenge. Til at faa Over-
sigt over Ind- og Udgiftposterne
er de begge lige vel egnede.
Hensigten med Indførelsen af
disse Kontrolmonter maa vel
være en anden end den af Holm
Jacobsen og J. F. Kjølbro an-
give, nemlig at være fri for at
udbetale Kontanter, og derimod
yde den hurtig fortjente Timeløn
i Natura saasom Mel, Suk-
ker, Petroleum, Sjirts, Tobak
osv., en Handel, der ikke giver
noget efter for Tuskhandelen i
det indre Afrika eller blandt de
Indfødte paa Sydhavsoerne. Saa